

Проф. др Томислав ЖУГИЋ

ВРИЈЕМЕ И ЗЛОЧИН

Злочин – геноцид има своје коријене од најстаријих времена. Он је органски повезан са фашизмом и расизмом. Злочини према неким народима изражени су у облику геноцида, што значи да су били свирепи и уништавајући.

Пољски теоретичар Рафаел Лемкин, подстакнут варварством и злочинима нацистичке Њемачке, њених сателита, посебно техником уништења група на националној и вјерској основи, компоновао је 1944. године ријеч *геноцид*. Путем аналогије извео је ријеч геноцид спајајући грчку ријеч *генос*, што значи племе или род, и коријен латинске ријечи *occidere* што значи убити. Према томе, геноцид садржи појам истребљења рода, племена и народа, убијање чланова, узроковање озбиљног тјелесног или душевног зла чланова групе и довођења групе до намјерног уништавања. Ту спада спрјечавање порода у оквиру групе и премјештање дјеце у друге групе.

Швајцарски научник Карел Косик каже „да је у досадашњим ратовима на овој нашој планети убијено 3 милијарде и 650 милиона људи”. Сви су они страдали углавном у ратовима. Доста их је страдало у елементарним непогодама – земљотресима, поплавама, пожарима. Колико год да смо добро израчунали – колико је и када човјек вршио злочин, толико смо занемаривали да сазнамо колико је природа наносила зла човјечанству. Ако пратимо питање злочина човјека над човјеком кроз историју, не би погријешили ако би устврдили да је историја људског рода у ствари историја ратовања а из рата се лако ускаче у злочин. „Нигдје на овој нашој планети није више посијано људских костију, нигдје земља није више натопљена људском крвљу и нигдје историјска наука није развијенија него у старој Европи”.

Одлуком Генералне скупштине Организације уједињених нација 1948. године, геноцид је проглашен за злочин против међународног права, без обзира да ли је извршен у мирно доба или за вријеме рата.

Злочин – геноцид је стар колико је старо и човјечанство. Сјетимо се положаја робова у старом вијеку.

Злочин је везан за историју старе Троје и истребљења њеног становништва. Врхунац републиканског Рима је био такође геноцидан. Римски сенатор Катон је сваки свој говор у сенату завршавао ријечима „Уосталом, ја сматрам да Картагину треба разорити”.

Према досадашњим искуствима постоји пет врста геноцида: убијање групе, доношење тешких тјелесних или душевних патњи, стављање групе у услове који доводе до њеног физичког уништења, наметање мјера у циљу спречавања рађања у групи и природно разношење дјеце из једне групе у другу.

Вјерски ратови у средњем вијеку су у основи геноцидни. Инквизиција је уништавала на десетине хиљада људи на најсвирепији начин.

Освајања нових простора пропраћена су злочином. Геноцидом су нестајали читави народи. Пођимо од Илира, Келта, Трачана. Наставимо пут на континенте: у Америци су страдали народи о којима на филму гледамо њихову патњу, судбину. Данас у држави Индијани – нема њихових потомака.

Појава геноцида у нашој историји има веома значајну улогу на негативан начин. Наш народ је био изложен сталним притисцима да се повуче, да нестане са лица земље, да се над њим изврши покољ, да се депортује у непознатом правцу. Небројени су случајеви геноцида у нашој историји почевши од досељења Словена на Балкан. То се најбоље види у походима разних освајача у току средњег вијека, у вријеме Турака, почевши од сакупљања „данка у крви”, масовних побуна, пресељења народа. Подсјетимо се на сјечу књазова, један од изразитијих примјера злочина.

Први свјетски рат не може се схватити без изучавања ратних злочина и геноцида, јер ако један народ из таквог рата у коме је имао побједоносну улогу изађе без трећине становништва и то оног најбољег, оног младог, оног храброг који је ишао да гине, онда то мора утицати на његов даљи развитак, његово ментално здравље, његову вољу за живот. Репресија над цивилним становништвом у Аустро-Угарској за вријеме Првог свјетског рата поприма до тада још непознате облике.

Геноцидом је посебно обиљежен XX вијек. Појавом фашизма геноцид добија своју нову планску форму са доктрином аријевске супериорности над осталим расама и народима, а посебно над Јеврејима, Словенима и Ромима. Потребно је истаћи да учење о расама није исто што су и расистичке теорије, поготову не оне у којима је налазио уточиште њемачки национализам припремајући своју крваву „расну револуцију”. Постојање различитих раса је антрополошка, док је расизам теорија о хијерархији раса, која подразумијева постојање супериорних раса и њихово право да владају над осталима. Расизам нема научну подлогу, а Хитлерова *Моја борба* јеванђеље је расизма. Милиони људи су убијени, мучени и де-

портовани зато што су били другачијег политичког и идеолошког убјеђења, а не националистичког јер нијесу били Германи и нијесу припадали аријевској људској групацији. Према националистичком схватању, народи се не могу германизовати већ само земљиште. Други свјетски рат представља врхунац почињених злочина над народима, а нарочито Јеврејима. Посебно је био присутан замишљени мит који по наређењу сатане треба да духовно и физички уништи хришћанство. Тај мит о свјетској завјери Јевреја лежи у чињеници да је послужио као покриће за многе масакре који су кулминирали покушајем геноцида. Податак од 50 милиона људских жртава довољно говори о страхотама рата.

У систему систематских злочина посебно мјесто заузимају концентрациони логори. Они су били значајан елеменат застрашивања становништва у окупационим земљама. У границама Трећег рајха и неким окупираним земљама било је на десетак великих концентрационих логора, кроз који је прошло преко 12 милиона људи, од којих се мало вратило кући.

Међу највеће злочине над људским бићима спадају опити над живим људима. Овакав злочин, непознат у историји, себи је потчинио науку и то медицинску науку, иначе зачету и развијену за непосредна добра и спас човјечанства. Та наука има за основу морал и етику. Но, и поред тога, група њемачких љекара-националиста злоупотребила је свај позив и своју умјешност и у току Другог свјетског рата вршила злочиначке опите над живим људима.

У I и II свјетском рату прокламовано је уништење и наших народа. Стидљиво се то називало геноцидом.

Данас се сваки рат назива геноцидним. Прави се разлика и по основу тога ко га води. Обично се нападнути сатанизују као злочинци да би се оправдала агресија. То се десило и приликом НАТО агресије на нашу земљу 1999. године. Ту неправду свијет је одавно спознао. Из римског доба нам доприје глас – *O tempora, o mores*.

Наш народ је вишеструко осјетио Други свјетски рат: пресељавањем, покољима, затим исељавањем становништва по завршетку рата. Непрестано и несметано је спровођена сатанизација, а нарочито српског народа („пасмине“) од досељења на Балкан до данас.

Континуитет злочина-геноцида настављен је и у савременој историји у оружаним сукобима на простору претходне Југославије. 1991-1993. године. Убијање људи на најсвирепији начин и ратна разарања су таквог интензитета да се не могу поредити ни са оним који су почињени у Другом свјетском рату. Поновио се физички, духовни и културни геноцид над српским народом у Хрватској. Бројке које се помињу говоре о неколико милиона расељених лица са бившег југословенског простора, од којих око 900.000 на подручје Србије и Црне Горе. Присутна је цифра од преко 170.000 погинулих и на разне начине несталих и 240.000 рањених. Овом треба додати и огромне материјалне штете. За разлику од 1941.

године када је био риједак случај да се избјеглом становништву руше и пале куће, сада је то било правило.

Први на удару били су Срби интелектуалци, свештеници, новинари, књижевници и други умјетници, учитељи и професори, љекари, привредни руководиоци и спортисти. Посебно су скрнављени културни и вјерски споменици Срба у Хрватској и Босни и Херцеговини.

С правом је констатовано да ако геноцид не може бити болест народа, он може бити болест у народу. Сигурно је да не треба геноцид поистовјеђивати са народом, али исто тако је сигурно да се злочинци не би могли одржати без подршке народа.

Ја сам све то евидентирао, уочио неправду. Али не знам како је зауставити, – како злочин назвати правим именом. Или ћемо у 21. вијеку уздахнути – О, tempora – о, mores.

Tomislav ŽUGIĆ

TIME AND CRIME

Summary

Crime – genocide is as old as humankind. Conquests of new territories have been accompanied with the crime. Genocide even led to disappearance of whole nations.

Appearance of genocide in our history has a very significant role in negative way. There were many cases of genocide in our history, beginning with the immigration of Slavs into Balkans.

Twentieth century was especially marked with genocide. With the appearance of fascism, genocide got new planned form, with the doctrine of Aryan superiority over other races and nations, especially over Jew, Slav and Roma people.

Crime-genocide continued to exist in modern history, in the form of arm conflicts on the territory of ex-Yugoslavia (1991 - 1993).